

Выходзіць
з 20 снежня
1945 года

Прэм'ер-міністр Рэспублікі Беларусь Уладзімір Ярмашэвіч у супрацьлеглым дырэктару мінскай гімназіі № 130 Волгу Клячкова.

Фота Мікалая ПЯТРОВА. БЕЛТА.

Векавая біяграфія школы

Пачатак новага навучальнага года для лідскай сярэдняй школы № 3 супаў з яе стагодковым юбілеем. Урачыстасці з гэтай нагоды сталі сям'яным усяго горада, а тым больш выхавальцаў школы.

Сваім нараджэннем яна абавязана мясцовай асветніцы Марыі Канстанцінаўне Навіцкай, старанна і з пачатку мінулага стагоддзя ў Лідзе была адкрыта гімназія. Упаванаўчы педагогічны дзейнасць славутай зямельцы, настаўнікі і вучні пакланіліся яе маглі і прынеслі сюды жыццё кветкі. А на будынку школы адкрыта мемарыяльная дошка ў гонар М.Навіцкай.

Хвалююча і змястоўна прайшла ў гонар юбілею ўрачыстасць у гарадскім Доме культуры. Ветэраны школы і іх першых настаўнікаў прад'явілі прадстаўніцтва прад'явілі ўстаноў, ляміткі выпускнікі, калегі з розных школ горада. Выхаванец трыццаці сярэдняй, а праф. доктар навук Геннадзь Тарас унёс гаварку пра тых настаўнікаў, чые ўрокі вучні слухалі, як верныя малітвы. Шмат пэўна і ўдзячных слоў было выказана былому дырэктару школы Ю.Міленю, таленавітым педагогам А.Біргэскай, Л.Топаль,

В.Кісялёву, Л.Русель і многім іншым. Дабрадушную ўсмішку і гонарну разрадку выклікала выступленне "пакаёнін" кандыдата географічных навук В.Сліўкіна.

На ўрачыстасці былі адзначаны заслугі настаўнікаў сярэдняй школы № 3 розных гадоў і пакаленняў. Не абшліся і без падарункаў. Старшыня гарвыканкома У.Малец уручыў школе ад імя мясцовай улады абсталяванне для камп'ютэрнага класа. Загальна аддзела адукацыі У.Русак падаруў камп'ютарны апарат, дырэктар адукацыйнай фабрыкі К.Рунец — тэлевізар. А група настаўнікаў уладасна ганаровых грамадзянскага выхавальца камітэта.

Словам, школа-юбілярка ўступіла ў першы навучальны год XXI стагоддзя з добрым настроем.

Аляксандр ЖАЛКОЎСКІ, вясільны карэспандэнт.

Весткі з Хойніцкага раёна

Кандыдаты на прэміі аблвыканкама

Упершыню ў гэтым годзе раённы выканаўчы камітэт Хойніцкага раёна аддзела адукацыі прыняў рашэнне хадзіць перад Гомельскім аблвыканкам аб выдзяленні дзвюх вучняў раёна прэміяй за поспехі ў інтэлектуальным развіцці.

Прэзідэнтам на яе атрыманне з'яўляецца вучань 6 класа гарадской сярэдняй школы Міхаіл Саванок, які мае вялікія здольнасці ў матэматыцы. Адначасова райвыканкам прасіў абласное ўпраўленне па праблемах нацыянальнай катастрофы на ЧАЭС выдзяліць бацькам гэтай хлопца кватэру ў Гомелі з мэтай больш поўнай рэалізацыі яго інтэлектуальных магчымасцей. Падобна, што ў сям'і простых рабочых падраства будучы вучань, які аднойчы можа стаць гонарам раёна.

У дзясятку лепшых удзельнікаў прадастаўлена алімпіяды вобласці ўвайшоў і вучань 11 класа сярэдняй школы № 3 Хойніцкага раёна Дзяніс Гуз. Ён таксама з'яўляецца кандыдатам на прэмію аблвыканкома.

Б.Саванкі стараецца як мага раней выхаваць у вучань любоў да працы. Пасля праходжання аздаўлення многія дзеці ў час летніх канікулаў працуюць сёлетна на збожжатаку КСУП "Вялікаборскі", дапамагаюць хлебаварам у перапрацоўцы вырашчанага ўраджаю. Асабліва пастараліся Павел Шнёр, Пётр Калыда, Дамітрый Краўчанка, Дзяніс Гузевіч. 18 вучняў, якія прымаюць у гэтым дзейны ўдзел, на ўрачыстай лінейцы намеснік дырэктара сельгаспрадпрыемства Аляксандр Паўлаў Саванка ўручыў прэмію па 3 тысячы рублёў кожнаму, а іх бацькам — удзячныя пісьмы.

Кляўдзія БОСАК.

Весткі з Барысава

Першы раз у дзіцячы сад і школу

Больш як сорак маладых педагогаў было запланавана прыняць на працу ў школы і дзіцячыя сады Барысавы ў гэтым навучальным годзе. 14 з гэтых маладых спецыялістаў маюць вышэйшую адукацыю. Толькі двое настаўнікаў — хлопцы, астатнія дзяўчаты. Больш за палову складаюць фізікультурныя спецыялісты, педагогічныя калектывы і ў далейшым застанецца пераважна жаночым.

У раёне ўпершыню прыступілі да педагогічнай дзейнасці 30 выпускнікоў ВНУ, каледжаў і вучылішчаў. Чацвёра з іх — уладальнікі дыпломаў вышэйшых навучальных устаноў, прычым тры — хлопцы (адзін закончыў БДУ, а двое — педуніверсітэт імя М.Танка). Ужо пазнаёміліся са сваімі маленькімі выхаванцамі чацвёра маладых педагогаў сельскіх дзіцячых садоў.

Пісьмы з падзякай... з-за маяжы

У чатырох краінах далёкага замежжа пачыналі на летніх канікулах выхаванцы школы-інтэрната для дзяцей з асаблівымі псіхфізічнага развіцця і сірот з Барысавы. 20 дзяцей адпачывалі ў Італіі ў сям'ях па запрашэнні. Першакласніцы сёстры Юлія і Света Джумагалева два месяцы жылі ў Ірландыі, а дзяцінагадзёў Насія Ясіновіч і дзецінагадзёў Вава Будай — у Англіі.

10 вучняў першага і падрыхтоўчага класаў гэтай жа навучальнай установы пачыналі ў Іспаніі. Два месяцы дзеці правялі ў гэтым пудоўным краі. Восіць той павядомы нам дырэктар школы-інтэрната Вадым Сяргеевіч Нячэв.

— Сувязь з Іспаніяй — гэта вынік напаводкаў нашых калектываў. Наведанне, напрыклад, гэтую краіну — мара многіх нашых выхаванцаў. А дапамагалі яе ажыццявіць прадстаўнікі міжнароднага грамадскага дабрачыннага аб'яднання "Незалежнае дапамога дзецям" (прэзідэнт — Галіна Аляксандраўна Кот), міжнародных дабрачынных фондаў "Добра жыцця" і "Свет для дзяцей".

Дзеці вярнуліся шчаслівыя, падаравалі, з мноствам уражанняў і падарункаў. І мы, гледзячы на іх, радуемся. Да таго ж прысямлі, што ў краі, куды ездзілі нашы выхаванцы, прыходзіць... пісьмы з падзякай. Нам пішуць, што нашы дзеці паспяховыя і ласкавыя. Восіць і нідану з Іспаніі прыйшоў ліст ад сям'і Серада, у якой тасцаваў Максім Ласіцкі. Хлопчыка там палілі, чакаюць ішоў у госці, хаця ў гэтых людзей двое сваіх дзяцей.

Спраўды, пра тых канікулах мары, нязна, усе дзеці, але не заўсёды мары становяцца рэальнасцю. Думаецца, справядліва, што такую радасць лёс падарваў менавіта абяздоленым дзецям.

Алена РАМАНАВА, Барысав.

На працу — у родную школу

Сёлета навучальны год у якасці настаўнікаў у раёне пачаў 22 выпускнікі вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай устаноў педагогічнага профілю. Сярод іх — 15 чалавек, што з'яўляюцца ўраджэнцамі Хойніцкага раёна і набылі спецыяльнасць па мэтавых накіраванні. Пяць з іх прыступілі да працоўнай дзейнасці ў школах, выпускнікі якіх яны былі. Гэта Т.А.Фаская — дырэктар сярэдняй школы № 3, М.А.Бяслая — выкладчыца Партызанскай сярэдняй школы, І.У.Сіпчанка — вышэйшай сярэдняй школы, В.А.Зяц — Вілікарскай базавай школы.

Напярэдадні новага навучальнага года адбылася сустрэча маладых педагогаў Хойніцкага раёна. Перад імі выступіў старшыня раённага выканаўчага камітэта М.І.Садчанка, які абмяў асабіста са спецыялістамі ў вырашэнні побытавых праблем настаўнікаў, якія прыйшлі ў раён. Астатнія — залежыць ад асобі і здольнасцей кожнага з маладых педагогаў.

3 дабрачыннай місіі

Рэха катастрофы на Чарнобыльскай АЭС адлукнула сярод жыхароў нямечкага горада Хенеф, які быў хайнічым у сувязі з гэтым устрыпалі як свой. Дзеці гадоў назад тут створана дабрачынная арганізацыя, якая мае цесную сувязь з калектывам Партызанскай сярэдняй школы і раёнам у цэлым.

Асабліва запамінальным застаецца візіт замежных сяброў у сельскую школу перад пачаткам гэтага навучальнага года. На ўрачыстай лінейцы прысутнічалі члены ініцыятыўнай групы Мікалай Лаўкар і Юрген Шнёр. Яны прывезлі гуманітарны груз. Мікрааўтобус перададзены аддзелу адукацыі райвыканкома. А Партызанская сярэдняй школа атрымала катэрынаўскую тэхніку і школьны прыладны апарат, фізіка, фарбы і клей.

Пятага верасня група вучняў гэтай школы паехала на аздаўленне ў горад Хенеф. Краўніком групы з'яўляецца дырэктар школы Н.М.Прыходзька.

У час канікулаў — на збожжатаку

Педагагічны калектыву Вялікаборскай базавай школы імя

Пра што б хацелася сказаць на II з'ездзе настаўнікаў Рэспублікі Беларусь

Каб не зазірнуў у школу... маньяк

Валянціна Арсеньёўна Лагаская, дырэктар школы № 197 Мінска:

— Вельмі вострае пытанне — ахова школы. Школа, па сутнасці, безабаронная. Сюды можа зайсці любы чалавек. Ёсць надобна дзейна, скажам так, жыхары мікраараёна, ёсць псіхічна хворыя людзі, ёсць былыя выпускнікі, якія 5-6 гадоў таму закончылі школу, паспеў павяжаць ужо ў турме — яны чамусьці любяць завітаць у родныя школьныя сцены. Ёсць, у рэшце рэшт, тэарэты...

Я літаральна гадзіну назад выправаджала са школы былога нашата вучня, які нідану вярнуўся дахаты пасля лячэння ў псіхіятрычнай бальніцы, што ў Навіцка. Ён зайшоў сюды, стаў хадзіць па класах і тузаць за дзвярцамі, замяну прыводзіць урокі. Колькі спатрэбілася намаганняў, каб утаварыць яго пайсці са школы! У мінулым годзе ў нашым мікраараёне былі выпадкі, калі ў школы ўрываўся псіхічна неўраўнаважаны чалавек. Некаторыя маленькіх дзяцей атрымалі моцны страс... Даручы, школьную маёмасць у абсалютнай большасці выпадкаў псуецца не дзеці, а таты, хто зазірнуў "на агецьчык".

Ахова школы — гэта першанаступна ахова здароўя і жыцця дзяцей. Ведаю, што ў школах Германіі — дзверы з кодыравымі замкамі. Чужы чалавек туды зайсці не можа. Нават калі вучань спазніўся на урок, ён чакае яго заканчэння. Пасля звонка вартуныкі па ўнутранай сувязі выклікае настаўніка, які ведае гэтага вучня ў твар, і толькі настаўнік можа правесці яго ў школу. У дзяцей ёсць пропускі са шпрыхкодамі...

Некаторыя мінскія школы ўжо практыкуюць уваход дзяцей толькі па вучэбскіх пропусках. Але, думаю, гэта не спыніць старонняга чалавека. Бо ў школах гэта ўваход заўсёды сядзіць бабўка пераддзвярцаўна ўрусты альбо пенсіянерка. Хіба яна можа справіцца з хуліганам? Так, у школе дзюжары на вахце бабўкі, бо мужчына прадаваць за такую зарплату не пойдзе. І настаўнікі калектыву пераважна жаночыя. Ёсць, канешне, і некалькі мужчын (звычайна гэта настаўнікі фізікультуры), але знайсці іх бывае цяжка — яны ўсе на ўроках. А час, здарэцца, не першых.

У Расіі многія школы ўжо дзякуючы спонсарскай дапамозе бабўкоў паставілі ў ўваходах міліцэйскіх патруль. Нам было б няблага перамаць гэты вопыт.

У нашай школе арганізавана работа бабўкоўскага патруля. Кожны дзень чатыры чалавекі з бабўкоў па чарзе дзюжары. І школы, асабліва ў самы небяспечны час, калі дзеці павінны ірацца дадому з другой змены. Але гэтага недастаткова. Бабўкі маглі б аплачваць дзюжурства міліцэйскага патруля ў школе — у рэшце рэшт тут вучацца іх уласныя дзеці. У суседняй 191-й школе падлічылі: атрымалася, бабўкі павінны будучы заплаціць за ахову свайго дзіцяці прыкладна 600 рублёў у месяц. Гэта мізэр. Затое ў школе з 8 да 20 гадзін будучы дзюжары два міліцэйскія. Дзеці будучы ў біспэцы. Канешне, найлепш, каб гэтак пытанне было вырашана цэнтралізавана.

Да друку надрыхтаваў
Святлана СУБОЦІНА.

АД РЭДАКЦЫІ: размова з Валянцінай Арсеньёўнай Лагаскай вялася 11 верасня, у 10 гадзін раніцы. А літаральна праз некалькі гадзін усе мы з жахам дзеляліся пра тэарэтычныя акты, якія адбыліся ў ШІА. Так, на жаль, гэта, закранутая ў гэтай гутарцы, набыла надзвычайную актуальнасць і збавдзёнасць.

За маяжой

Мянецца адукацыйная палітыка

Эксперымент па ўвядзенні 12-гадовай сярэдняй адукацыі будзе завершаны праз два-тры гады. Пра гэта заявіў на даўня міністр адукацыі Рэспублікі Федэрацыі Уладзімір Філіпав.

Па яго словах, гэты эксперымент уключае ў канцэпцыю "Адукацыйнай палітыкі РФ на сучасным этапе". Пасля падвядзення вынікаў эксперымента ў выпадку яго паспяховага правядзення зменіцца не столькі колькасць гадоў сярэдняй адукацыі, колькі "уважэ змест школьнай адукацыйнай сістэмы".

Рэформа прадугледжвае пачатак навучання з падрыхтоўчага ўзросту, арганізацыю на сацыяльна і гуманітарныя прадметы, вывучэнне замежных моў і інфарматыкі з другога класа, перагляд усёй школьнай вучэбнай праграмы, увядзенне спецыяльнай адукацыі ў старшніх класах і перагляд формы ўступных экзаменаў у ВНУ.

У Філіпаў адзначыў, што цяпер 12-гадовую школьную адукацыю падтрымлівае больш за палову расій, і гэта сведчыць пра тое, што правядзенне эксперымента "актуальна і неабходна для грамадства".

З'яўца Інтэрнет-класы

Праз пяць гадоў большасць навучальных устаноў Расіі ў адукацыйным працэсе будзе выкарыстоўваць камп'ютэрныя тэхналогіі, заявіў на адкрыцці Другой віртуальнай усерасійскай педагагічнай нарады міністр адукацыі Рэспублікі Федэрацыі Уладзімір Філіпав.

На даўня ўрад Расіі зацвердзіў федэральную праграму "Інфарматызацыя сферы расійскай адукацыі", згодна з якой на працягу пяці гадоў большасць навучальных устаноў краіны будзе абсталявана не толькі камп'ютэрнымі класамі, але і, па магчымасці, сувяззю Інтэрнет. Міністр паведаміў, што на інфарматызацыю адукацыйных устаноў усіх узроўняў плануецца патрапіць каля 56 млрд. рублёў як з федэральнага бюджэту, бюджэту рэгіёнаў, так і пазабюджэтных сродкаў.

Як адзначыў У. Філіпав, рэалізацыя праграмы прадугледжвае распаўсюду праграм інфарматызацыі для кожнага рэгіёна краіны, а таксама стварэнне ва ўсіх суб'ектах федэрацыі Інтэрнет-цэнтрав па падрыхтоўцы і навучанні асновам камп'ютэрных ведаў. Ён падкрэсліў, што ўжо ў наступным годзе ў расійскай адукацыі будзе створана "індустрыя электроннага адукацыйнага пра-

дукту", і да пачатку наступнага навучальнага года па 30 асноўных школьных прадметах ва ўсё сярэдняй адукацыйнай установе будучы накіраваны камп'ютэрныя праграмы, рэкамэндаваны Міністэрствам адукацыі РФ.

У Філіпаў адзначыў, што "інфарматызацыя расійскай навучальнай устаноў адпавядае асноўным задачам сучаснай рофармы адукацыі — павелічэнню даступнасці адукацыі і павышэнню яе якасці".

Падрыхтаваў
Ігар КАНДРАЛЬ.

Паважаныя чытачы!

Працягваецца падпіска на перыядычны выданні на чэрвень-верасень 2001 года.

Падпіска на "Настаўніцкую газету" можна ў любым нашым офісе аддзялення ці ў агенцыі "Белсаюздруку".

Падпісны кошт на квартал для індывідуальных падпісчыкаў на месца — 950 рублёў, на квартал — 2850 рублёў.

Па вядомаснай падпісцы на месца — 2800 рублёў, на квартал — 8400 рублёў.

Поспехам палітычным, культурна-інтэлектуальным называюць асветніцкіх дзеячаў. Кожны дзень чатыры чалавекі з бабўкоў па чарзе дзюжары. І школы, асабліва ў самы небяспечны час, калі дзеці павінны ірацца дадому з другой змены. Але гэтага недастаткова. Бабўкі маглі б аплачваць дзюжурства міліцэйскага патруля ў школе — у рэшце рэшт тут вучацца іх уласныя дзеці. У суседняй 191-й школе падлічылі: атрымалася, бабўкі павінны будучы заплаціць за ахову свайго дзіцяці прыкладна 600 рублёў у месяц. Гэта мізэр. Затое ў школе з 8 да 20 гадзін будучы дзюжары два міліцэйскія. Дзеці будучы ў біспэцы. Канешне, найлепш, каб гэтак пытанне было вырашана цэнтралізавана.

Толькі 37 спартсменаў — 243-я частка з агульнай колькасці ўдзельнікаў спаборніцтваў — прадстаўлялі нашу краіну. Да таго ж з 12 відў спорту беларусыя выступілі толькі ў сямі. Але ж 17 разоў дунуў флаг Беларусі ў час універсіяды ў Пекіне — 17 медалей прывезлі дадому нашыя юнакі і дзяўчаты. На колькасці ўзнагарод беларуская зборная — дзесяты. Гэта вельмі вялікі поспех, цудоўная перамога, — сцвярджае Алег Георгіевіч, які прысутнічаў на спаборніцтвах.

Каманда была падрыхтавана на вельмі высокім узроўні. Усе 17 узнагарод — сярэбраныя і бронзавыя. "Каб беларуская зборная выйграла хоць адзін залаты медаль, можна было б казаць пра трыумф беларускага спорту", — дадае намеснік міністра адукацыі.

Аднаго сантыметра не хадзіла перамога наша налегатаплету Геннадзію Маршам, высокі ўзровень паказалі сярэбраныя прызёры "Універсіяды-2001" Наталія Сафронава (трайны скачок), паказавшы сабе сапраўдным вопалом вельмі каларытны Ляна Чарукоў — кідальнік дыска. Дарчы, у Кітаі бачылі людзей імкнулася з ім сфатграфавалі. Вельмі сур'ёзна перамогай з'яўляецца бронзавы медаль Віктарыі і Веранікі Паўлаўчых у настольным тенісе (парны разрад). Яны змагліся на роўных з кітайцамі, сапраўднымі віртуозамі гэтага відў спорту. Таму такі вынік нашых дзюжары варты захаплення. Бронзавы прызёр у спартыўнай гімнастыцы Дамітрый Каспировіч змагася з трыма алімпійскімі чэмпіёнамі і да таго ж выступіў першы. Надзвычайна добрыя вынікі да беларускай каманды па дзюдо, дасягненых нашых спартсменаў у скачках у вышыню.

Ціпер нашы спартсмены прымаюць віншаванні на роднай зямлі і дзеляцца ўражаннямі. Леанід Чарукоў: "Адраду пасля спаборніцтваў мае выступленне паддалася мне паражэнню. Гэта мая апошняя ўніверсіада, таму хацелася завяршыць яе з'олатам". Але потым я вырашыў, што "срэбра" — таксама нягэна.

Сваёй працай у гэтым сезоне я задаволены.

Наталія Сафронава: "Я паказала такі вынік, на які была падрыхтавана. Мая суперніца была мацнейшай і выступіла больш стабільна. Да таго ж у гэтым відзе спорту шмат вырашае пачуццёвае: аднаму вецер дэма насустрэча, а другому — у спіну, нібы дапамагае. І нічога змяніць нельга — у цёбе ёсць толькі адна хвіліна".

На жаль, некаторыя з нашых лепшых спартсменаў не змаглі прыняць удзел ва ўніверсіядзе, бо выступілі на іншых спаборніцтвах. Дар'я Яўгенаўна Чарны-

на. Сваёй працай у гэтым сезоне я задаволены.

Наталія Сафронава: "Я паказала такі вынік, на які была падрыхтавана. Мая суперніца была мацнейшай і выступіла больш стабільна. Да таго ж у гэтым відзе спорту шмат вырашае пачуццёвае: аднаму вецер дэма насустрэча, а другому — у спіну, нібы дапамагае. І нічога змяніць нельга — у цёбе ёсць толькі адна хвіліна".

На жаль, некаторыя з нашых лепшых спартсменаў не змаглі прыняць удзел ва ўніверсіядзе, бо выступілі на іншых спаборніцтвах. Дар'я Яўгенаўна Чарны-

на. Сваёй працай у гэтым сезоне я задаволены.

Наталія Сафронава: "Я паказала такі вынік, на які была падрыхтавана. Мая суперніца была мацнейшай і выступіла больш стабільна. Да таго ж у гэтым відзе спорту шмат вырашае пачуццёвае: аднаму вецер дэма насустрэча, а другому — у спіну, нібы дапамагае. І нічога змяніць нельга — у цёбе ёсць толькі адна хвіліна".

На жаль, некаторыя з нашых лепшых спартсменаў не змаглі прыняць удзел ва ўніверсіядзе, бо выступілі на іншых спаборніцтвах. Дар'я Яўгенаўна Чарны-

на. Сваёй працай у гэтым сезоне я задаволены.

Наталія Сафронава: "Я паказала такі вынік, на які была падрыхтавана. Мая суперніца была мацнейшай і выступіла больш стабільна. Да таго ж у гэтым відзе спорту шмат вырашае пачуццёвае: аднаму вецер дэма насустрэча, а другому — у спіну, нібы дапамагае. І нічога змяніць нельга — у цёбе ёсць толькі адна хвіліна".

На жаль, некаторыя з нашых лепшых спартсменаў не змаглі прыняць удзел ва ўніверсіядзе, бо выступілі на іншых спаборніцтвах. Дар'я Яўгенаўна Чарны-

на. Сваёй працай у гэтым сезоне я задаволены.

Наталія Сафронава: "Я паказала такі вынік, на які была падрыхтавана. Мая суперніца была мацнейшай і выступіла больш стабільна. Да таго ж у гэтым відзе спорту шмат вырашае пачуццёвае: аднаму вецер дэма насустрэча, а другому — у спіну, нібы дапамагае. І нічога змяніць нельга — у цёбе ёсць толькі адна хвіліна".

На жаль, некаторыя з нашых лепшых спартсменаў не змаглі прыняць удзел ва ўніверсіядзе, бо выступілі на іншых спаборніцтвах. Дар'я Яўгенаўна Чарны-

на. Сваёй працай у гэтым сезоне я задаволены.

Наталія Сафронава: "Я паказала такі вынік, на які была падрыхтавана. Мая суперніца была мацнейшай і выступіла больш стабільна. Да таго ж у гэтым відзе спорту шмат вырашае пачуццёвае: аднаму вецер дэма насустрэча, а другому — у спіну, нібы дапамагае. І нічога змяніць нельга — у цёбе ёсць толькі адна хвіліна".

"Напярэдадні Алімпійскіх гульняў кітайскі бок вырашыў, што ўніверсіада, якая праводзіцца ў іх краіне, павінна стаць лепшай за ўсю гісторыю такіх гульняў", — расказаў міністр спорту і турызму Беларусі Яўген Мікалаевіч Ворсіні. — І сапраўды было так. Проста фантастычна выглядала адкрыццё і закрыццё спаборніцтваў. Я быў на алімпіядзе ў Атланце, на ўніверсіядзе ў Японіі і інш., але такога яшчэ не бачыў. Іх наступная мэта — правесці лепшую за стагодковую гісторыю Алімпійскіх гульняў. І сёлета ўніверсіада падарвае, што гэта магчыма".

Наталія Сафронава: "Я паказала такі вынік, на які была падрыхтавана. Мая суперніца была мацнейшай і выступіла больш стабільна. Да таго ж у гэтым відзе спорту шмат вырашае пачуццёвае: аднаму вецер дэма насустрэча, а другому — у спіну, нібы дапамагае. І нічога змяніць нельга — у цёбе ёсць толькі адна хвіліна".

На жаль, некаторыя з нашых лепшых спартсменаў не змаглі прыняць удзел ва ўніверсіядзе, бо выступілі на іншых спаборніцтвах. Дар'я Яўгенаўна Чарны-

на. Сваёй працай у гэтым сезоне я задаволены.

Наталія Сафронава: "Я паказала такі вынік, на які была падрыхтавана. Мая суперніца была мацнейшай і выступіла больш стабільна. Да таго ж у гэтым відзе спорту шмат вырашае пачуццёвае: аднаму вецер дэма насустрэча, а другому — у спіну, нібы дапамагае. І нічога змяніць нельга — у цёбе ёсць толькі адна хвіліна".

На жаль, некаторыя з нашых лепшых спартсменаў не змаглі прыняць удзел ва ўніверсіядзе, бо выступілі на іншых спаборні

Добрае слова пра цябе, педагог!

Віншuem!

Людзі вялікай навукі

Указам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь А.Р.Лукашэвіч група работнікаў Беларускага металургічнага завода і Беларускай дзяржаўнай політэхнічнай акадэміі наядуна ганаравана ордэнамі і медаламі.

Даўно і пастыхова над "металургічнай" тэматыкай працуюць гэтыя вучоныя. У розны час яны з аднакай іскончым Дняпрадзяржэнскім інстытутам ірына Аляксандраўна,

будучы студэнткай, пад кіраўніцтвам Уладзіміра Ісаквіча займалася ў навукова-даследчай лабараторыі гэтай ВНУ. Але найбольш плённы для іх стаў час, калі ў 80-х гадах абое перайшлі на працу ў БДПА. Сёння прафесар У.І.Цімашпольскі — аўтар 16 кніг і каля 300 навуковых прац. У 1988 годзе ў складзе аўтарскага калектыву ён стаў лаўрэатам прэміі імя Ленінскага камсамолу за асабістае пераход на працу ў БДПА.

Не адстае ад свайго настаўніка і Ірына Аляксандраўна, у якой больш як 10 кніг і 140 навуковых прац. Яна таксама лаўрэат Дзяржаўнай прэміі нашай краіны ў складзе групы вучоных.

І вось новае вялікае прызнанне заслуг вучоных і іх тэхнічнай акадэміі. Узначалены ім уручаў Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь А.Р.Лукашэвіч.

Васіль ПРАКОП'ЕЎ.

НА ЗДЫМКАХ: Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэвіч уручае ордэн Пашаны за выдатныя заслугі ў навуцы і тэхніцы прафесару Уладзіміру Цімашпольскаму; узначалены ім уручаў Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь А.Р.Лукашэвіч.

Дабрыня ўсюды ў пашане

Паважана "Настаўніцкая газета"!

Гэты ліст даслаюць жыхары в.Сітцы Докшыцкага раёна. Ад нас пашла на новае месца жыцця неадна з нашых вельмі паважана імя настаўніца — Шутава Святлана Федараўна.

Не часта, на жаль, на адрас настаўнікаў мы гаворым добрыя словы. А вось у гэтым лісьце мы вельмі хочам падзякаваць добрай чалавечку, выдатнай настаўніцы, разумнай і дабрачыннай жанчыне, нашай Святлане Федараўне. За любоў да нашых дзяцей, за самаадданасць у працы, за клопат не толькі пра сваіх вучняў, але і пра нас, дарослых.

Добрага калігуюць словы дзяцей: "Не хочацца ў школу, там не будзе Святланы Федараўны". Былае так, з'ездзе чалавек з вёскі — і не заўважыш. А пашла гэтая жанчына — і рэшт стала ў вёсцы цішыня. Такое адчуванне, што дзеці чакаюць яе. Мы ўпэўнены, што нашай настаўніцы будзе добра і ў новай школе. Бо дабрыня, шчырасць усюды ў пашане.

Мы вельмі хочам, каб Шутава Святлана Федараўна працягла гэты радзі і стала ёй хоць крышку цяплей на душы ў чужой старане. Нахай Бог дае ёй і яе дачце здарова і пшчы.

З павагай і надзеяй, што наша пісьмо напружыць, вучні, бацькі, былыя выпускнікі і суседзі.

Песня — спадарожнік жыцця Баравіцкіх

Плыве, разліваецца па баравіцкім гні музыка — павольная і бесклапотная-гулівая, шыркая, як раўнінны рака, і імклівая, як час... А паліцыя жанчыны перабраюць кнопацы баіны, быццам вызвалюць гукі з няволі, адпускаючы іх у частае неба, насустрач сонейку. І вочы баініцы то іскрацца вясёлым чарчэннямі, то задумана ўгледзіцца кудысьці ўдалечыню, то мройна ззяюць, чужыя разгучы на перададзі мелодыі.

Такога запаміналася Людміла Баравіцкая сівым ветрам — гасцім Бабініцкай школы, што прыхалі з далёкай Мардові. Даспадобы прыйшоўся яе малады і моцны голас, талант, тэмперамент. Така Людміла Віктараўна застанецца ў памяці сваіх выпускнікоў. Така яе бачылі і любілі чытацкія вучні.

Усяго пяць год працуе Людміла Баравіцкая ў Бабінічах Віцебскага раёна. На кожным яе ўроку музыкі вучні такія ўважлівыя і зацікаўленыя. Не дзіва, што тут вырастаюць таленты. Выхаванцы Людмілы Віктараўны — пастаянныя прызёры раённага конкурсу "Маладыя галасы". Шмат сіл і энергіі аддае яна дзецям і як педагог-арганізатар. А іх поспехі акрыляюць настаўніка — іначай і быць не павіна.

Ніколі не шкадавала Людміла Віктараўна аб выбраным жыццёвым шляху. Некалі, скончыўшы дзевяцікласную школу ў Гомельскае музычнае вучылішча імя Скаляўскага. Там жа, у Гомелі, знайшла свой лёс і каханне... Цяпер у іх з мужам Міхаілам Іванавічам тры дзяцей. Дачка Валентына Святлана Лавейкіна атрымлівае адукацыю — таксама будучы настаўнік музыкі і спеваў. Песня — спадарожнік жыцця Баравіцкіх.

Ірына Андрэеўна Гімпель — асоба, для якой дзейнасць на нівее адукацыі стала справай, святам. Яе асабіста, заўважна, неад'емнай ад яе біяграфіі, ад яе імгненнага, трагічнага чалавечай натуры, яе гарачага сэрца, улюбёнага ў настаўніцкую працу, кнігу, творчасць.

Яе імя — на вокладках і пад вокладкамі дзсяткаў дапаможнікаў і падручнікаў для пачатковай школы, — амаль трыццаць гадоў яна шчыра ў Навукова-метадычным цэнтры вучэбнай кнігі і сродкаў навучання Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь. Прайшлі гады, але, дасведчанай і аўтарытэтай, часта чуваць на жыццёўскіх настаўніцкіх нарадах, на метадычных канферэнцыях, на першай праграме рэспубліканскага радыё, а часцей за ўсё ў школах, куды кіла душа, педагогічная адукацыя і жаданне правесці на практыцы ўсё тое, што праходзіць праз яе рукі і сэрца.

Добры знак: суботні нумар "Настаўніцкай газеты" суаў з днём нараджэння руплівай асветніцы. Таму самы час адрасаваць ей пачыныя словы. Шаноўная Ірына Андрэеўна! Сардэчна віншuem Вас з пудовым юбілейным святам. Здарова, пшчы, плённа ў шматграннай дзейнасці!

Ірына Андрэеўна... У гэтай мілагучнасці, у гэтым гучавым пераборы-перавосе прысутнічае і выдатны музычны слых бацькоў, якія выбралі такое імя дачцы. Але галоўнае, зразумела ўсім, не імя, а тое, што стаіць за ім, якія клопаты, справы, учыны, тое, чым напоўнены дзень і жыццё чалавек, што, што дорыць ён людзям, сваёй Бацькаўшчыне. Пра Ірыну Гімпель, пра новае "накаленне" чытанак, створаных ёю ў сааўтарстве з пэтам Артурам Вольскім для ўсіх пачатковых класаў, найперш беларускіх. Тут будзе дарэчы нагадаць два сказы з адной публікацыі. "Саброўства з кнігаю пачынаецца змалку. А як жа іначай, калі яна адкрывае дзіцяці свет? Да чаго не дайду, тое ў кніжцы знайду", — гаворыць народная мудрасць. А вось гэтыя трапныя і пастычныя народныя словы: "Кніга — маленькае асяроддзе, ды праз яго ўвесь свет відаць" можна знайсці ў "Буслянцы", падручніку па літаратурным чытанні для першага класа агульнаадукацыйнай школы з беларускай моваю навучання. А сёння паведамлім прымяну навіну: менавіта згаданае выданне, сардэчна псчодзілі сэрца Ірыны Гімпель і Артура Вольскага, на конкурс "Падручнік года" прызнана лепшым у рэспубліцы за мінулы год.

Усё гэта перамога дасцігнута, інтэлектуальная — тым больш. У гэтым складзе, такім, які ўважліва прычытае высокай гары матэрыялу, строгі і адбор, умелае размяшчэнне, суправаджэнне іх метадычным апаратам, пошук рэсурсаў, усемамыны перапрацоўкі і дапрацоўкі, гарачыя ілі і бясонныя ночы... Такія адданыя да працы, такія самаадданыя, такія творча гарачыя на працягу ўсяго свядомага жыцця нематчыма без

Юбілеі

высокай любові. Дзе ж яе вытокі? Прагата лепш за ўсё пачуць з вуснаў самой "вінуіцы" свята. Яе шчырае прызнанне гучыць і, спадзяюся, чытаецца так, як мастацкі твор, праўдзівы, хваляючы. Вось яно.

"Любоў, замілаванне да роднай мовы, да роднага слова прыйшлі да мяне аб бацькі і дзядулі, якія ведалі і памятавалі (на беларускай, польскай, рускай мовах) і чыталі іх на памяць. А бабуля вельмі пудоўна не толькі пераказвала казкі, але і складала іх сама. У вольную хвіліну ад цярпелай працы (паслявясення гады), у святочныя дні, па вечарах хутаранская хата ажывала, бо збіраліся пад адны дах не толькі свас дзеці, а і суседзі. Так наладжваліся самадзейныя канцэрты, дзе гучалі песні, чыталіся вершы, ставіліся п'есы, танцы. "Рэжысёрам-настаўніцкам" была бабуля. У ролі артыстаў выступалі дзеці і дарослыя.

Не перадаць словам, як мы рыхтаваліся да вялікіх святочных прадстаўленняў! Такая была заклапочанасць, мітусня. Адны — больш старэйшыя дзеці — складалі разам з дарослымі сцэнарыі, другія — шло кастромы, трэція — рыхтавалі дэкарацыі і сцэну. Усе імправізавалі спектаклі, праходзілі пад адкрытым небам, а зможа ў хаце.

Колькі было радасці ў вачах і на тварох дзяцей, калі сустракалі гасцей, бо часам прызджалі і сваіх і іншых вёсак, хутароў! Музычнае афармленне прадстаўлення забяспечвалі дзядзюка і тата (ён праў амаль на ўсіх музычных інструментах).

Мой дзед і мой тата ведалі на

каў я памятаю ўсё жыццё і стараюся перадаць маленькім дзецям — вучням пачатковай школы, настаўнікам, метадыстам праз педагогічную дзейнасць у школе, напісанне падручнікаў, навучных дапаможнікаў і метадычных парад для педагогаў.

І хіба ж дзіўна, што пасля школы яна пайшла вучыцца ў Магілёўскае культасветнае вучылішча, дзе асвойвала харавое дырыжыраванне і атрымала спецыяльнасць "арганізатар-метадыст класнай работы". Пасля быў згладу вышэй педінстытут, пудоўныя, натхнёныя лекцыі Федара Янкуўскага.

Цяпер ужо на рахунку — 42 гады працы ў пачатковай школе, паралельна тры гады яна чытала ў педінстытуце курс "Метадыка выхавальнай работы ў групе прадоўжанага дня", 17 гадоў яла студэнцкую практыку.

Пэўны час у сярэдняй школе № 125 Мінска спецыяльна вывучала беларускую мову і літаратуру, каб "адчуць" перамяненне ў навуцкім паміж пачатковай і базавай школай.

А з метадычнай працаю "павязалася" праз адкрыты ўрок, які давала яна ў 91-й мінскай школе. На яго застала намеснік міністра асветы Ганна Іванаўна Канцава, яна была моцна ўражана майстэрствам ўрока літаратурнага чытання. "Міжпрадметныя сувязі" добра прайлостравалі акадэмік у руках Ірыны Андрэеўны.

Намеснік міністра гораха ўтварвала настаўніцу Ірыну Андрэеўну Гімпель перайсці на метадычную працу.

З 1972 года Ірына Андрэеўна ў Навукова-метадычным цэнтры

Справа свяшчэнная, заповітная

Паміць ці не палову "Новай замлі" Якуба Коласа і любілі расказваць яе. І нас вучылі гэтай. Калі мы прыйшлі ў школу, то большасць твораў, якіх там вучыліся, нам былі ўжо знаёмыя, шмат што мы ведалі на памяць.

Яшчэ мне пашчасціла, што літаратурную мову я ўпершыню пачула ад Уладзіміра Калеснікі, Яні Брыля, Алесіа Адамовіча, Федара Янкуўскага, якіх прызджалі да бацькоў Уладзіміра Калеснікі ў вёску Крыніцы (непадалёк ад нашага хутара Вышкава Карэліцкага раёна, дзе я нарадзілася). "Вялікія начальнікі", — думалася мне — а так прыгожа гаворыць па-беларуску! І са мною, маладым дзіцячым, пераклікаюцца словамі, пытаюцца пра тое-сёе. Яны тады нават не думалі, што іх словы, іх мова так глыбока запаліць у душу дзіцяці, якое пазней прайсёе іх праз ўсё жыццё.

Пазней, калі я вучылася ў педінстытуце імя М.Г.Оршата (цяпер імя Максіма Танка), лекцыі Федара Міхайлавіча Янкуўскага, яго кнігі дапамагалі (і дапамагаюць) у даскладцы свайго мовы.

А тую "школу" дзіцтва, стаісці і працавітасці маіх прод-

вучэбнай кнігі і сродкаў навучання Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь (ціпер — загалічча сектара пачатковага навучання). Што гэта значыць? Тое, што 355 падручнікаў, калі 70 дапаможнікаў прыйшлі праз яе рукі, сэрца, душы. Падручнікі па матэматыцы, рускай мове, матэматыцы, фізіцы, культуры і г.д. Кожны ўдзельнік праналізаваў, прарэзанаваў, калі б сабраў алмы рознізі — быў бы саліны шматомнік.

Яе слова заўсёды гучыць для аўтара важа. Да яе заўваж уважліва прыслухоўваецца і малады складальнік і статы, дасведчаная, са шматгадовым стажам. Кнігі, складальніцкіх якіх яна з'яўляецца, вызначаюцца тэматычным багаццем, эстэтычным харавом, у іх вядома народнага слова, іскравыя фарбы лепшых твораў беларускіх паэтаў, праявілі, драматургаў. Яны высока ацэнены з боку кампетэнтных спецыялістаў, якіх з'яўляецца, напрыклад, педагог і пісьменнік, знаўца аўтар беларускага буквара Анатоля Кішчыка. Пра поспех "Буслянкі-1" ужо гаварыліся. Варта хоць колькі слоў сказаць тут і пра "Беларускую", падручнік па літаратурным чытанні для 1-га класа

школ з рускай мовай навучання, складаны Ірынай Гімпель сумесна з пэтам Артурам Вольскім. Выдадзена ў выдатным папіграфічным выкананні, кніга вылучаецца незвычайнай жанравай раскошаю: да ўсіх шырока вядомых і звыклых жанраў (вершаў, апавяданняў, казак, прымавак, лічых, забавлянак, скораворакаў, загадак) далучыліся байкі, блытанкі, крыжаванкі, гульні, заклікі, калыханкі — матэрыял зямляны і адначасова развіццёвы.

Самая галоўнае, што ў гэтых кнігах сабраны творы з добрым гуманістычным зместам.

Праца над чытанкамі вельмі адказная. Бо калі ў зборніку аўтара твор можа быць і слабы, прачытаны і забыты, то ў школьных падручніках павінен трапіць толькі выдатны, які можа быць вырымаць настаўніцкае і вучнёўскае пачуццёнае на ўрок, дома... Не ўсёкі твор затым на гэта. Недарэмна ёсць такое вызначэнне: "хрэстаматыі аўтар", узорны... У ліваніні дэразвалюцыйных рускіх пісьменнікаў знаходзіліся вынаважы з нагоды ўключэння твора таго ці іншага пісьменніка-адраса ў цяпер ужо

"хрэстаматыі". Адабраць тэксты, сфармуляваць пытанні, каб твор паўставаў праз іх ва ўсёй эстэтычнай красе, — ой як не лёгка!

Асобыя клопат Ірыны Андрэеўны Гімпель — кнігі, што выходзіць у серыі "Школьная бібліятэка" (для пазакласнага чытання). Паміць Максіма Танка яна вырашыла ўвекавечыць зборнікам "Залаткі", які неўзабаве выйдзе ў свет. Выходзіць таксама выдатны твор Якуба Коласа (вершы, апавяданні, казкі, пэма "Міхасевы прыгоды" і ўрыўкі з пэмы "Новая зямля"). Падрыхтаваны дз выдання і дзіцячая класіка на рускай мове — кнігі "Белесыя друзья" і "Незвычайнае прыключэнне". Складаюцца планы на 2003 год. Словам, ідзе няспынным кавером, ідуць вытворчы і творчы працэсы... Ідзе час, праходзіць гады. Але не праходзіць любоў. Любоў да працы, да навуцы, да дзяцей.

Завершаю свае нататкі з лагічнай думкай (наой бы яна дайшла да нашых вярхоў) сародцы, што вартыя пашаны — высокага звання "заслужаны", знаходзіцца і імя Ірыны Андрэеўны Гімпель.

Васіль ЖУКОВІЧ, пісьменнік.

Стваральнікі прыгажосці

Суражскі Цэнтр дзіцячай творчасці Віцебскага раёна заснаваны на базе былога Дома піянераў. Каля 60 гурткоў, што дзейнічаюць пры школах, дзіцячых садках і бібліятэках, наведваюць больш як 600 школьнікаў. Усёй гэтай шырокай сеткай кіруе Таццяна Міхасевіч — чалавек захоплены, дзейны, улюбёны ў справу. Яна пастаянна ў пошуку новых ідэй, таленавітых кіраўнікоў гурткоў, якія здольны перадаць свае новыя дзеянні.

— І такіх людзей шмат, — упэўнена Таццяна Іванаўна. — Складанасць тэмаў не ў тым, каб знайсці самародка, а ў тым, каб далучыць яго да вышароднай справы навучання дзяцей народным мастацтвам. Цяжка быць зацікаўленым такіх людзей, асабліва калі яны не педагогі. Паспрабуй знайсці паміжніка, матэрыялы, фінансавое забеспячэнне. Сёння ўсё гэта даволі праблематычна.

Аднак вырашай падобныя праблемы для Таццяны Міхасевіч, відаць, — прытанне. А магчыма, любоў да нацыянальнай культуры самадзейнае таму. Колькі самабытных людзей удалося ёй аб'яднаць вакол сябе! Сярод іх Ларыса Якаўлева, якая вучыць дзяцей з паселішча Акцябрскага мастацкай вышукі. Арыгінальныя вазы, паўкі і іншыя вырабы з сапавы вырабляюць дзеці ў гуртку Галіны Каргавай з Замосточа. Своеасаблівае вызначэнне вырабы, створаныя ў майстэрні Сяргея Кокарава з вёскі Кіраская. Інструцыя саломкай прыйшла даспадобы школьнікам і выхаванцам дзіцячага дома з Вялікіх Летаў, і ўсё гэта дзякуючы настаўніцы мясцовай школы Валентыне Салаўевай. Незвычайнае жанчына жаме ў Старым Сяле — Галіна Рачкоўская. Захопленая лазаліццём пенсіянерка дзеліцца сваім майстэрствам з конямі землякамі. Заняткі прыходзяць у бібліятэцы.

Думаецца, што пад крылом цэнтры падрастае будучая слава раёна. Некаторыя яго выхаванцы заявілі пра сябе ўжо сёння. Трыццаць дзіцячых уручана юным майстрам за астыны ўдзел у раённай выставе дзіцячай творчасці. А ў абласной дыпламантам стаў выхаванец Івана Зубача, кіраўнік гуртка разьбы па дрэве з Мазаліўскай сярэдняй школы. Ён, як і Сяргей Салаўеў з Доўжы, навукае гэтай рамяству хлопцаў калі дзесяці год. Работы іх выхаванцаў вызначаюцца квалітэтам выканання, арыгінальнасцю задумкі. Шматлікія творы зараз экспануюцца ў Мінску. Добрых вынікаў дабіваюцца ў гуртках Сяргей Белавусаў (г.п.Сураж) і Гаўрыіл Смірноў (в.Кама-ры).

Гурткі наведваюць пераважна школьнікі сярэдняга і старэйшага ўзростаў, але ў апошнія гады педагогі стараюцца задаволіць і цікаўнасць маладоў. У Хайсах, напрыклад, пастагодкі займаюцца ў студыі вывучэння мастацтва пад кіраўніцтвам Людмілы Ляховіч.

Вялікай папулярнасцю ў раёне і нават у вобласці карыстаецца турыстычны гурток Генадзя Вараваса, настаўніка Альгоўскай сярэдняй школы. Разам з дзецьмі ён пабываў у многіх кутках радзімы.

Дзейнасць гурткоўнаў Цэнтры дзіцячай творчасці шматгранная і невычэрпная. Ствараць прыгажосць — хіба гэта не радасць?

Святлана ЛАВЕЙКІНА.

Добра памятаю: гадоў дзесці таму ў фаве Вораніскага РДК пачаў энвевельскі нарады настаўнікаў раёна ўдзельніц у цікавым знаёмстве з выставай карцін А.І.Талчкова, выкладчыка выяўленчага мастацтва Бенякоўскай сярэдняй школы. Тады я напісаў першы артыкул аб творчасці гэтага самабытнага мастака.

У сваіх вучнях паўтарыцца...

Што прыцягнула маю ўвагу? У першую чаргу пейзажны лірызм. Здольнасць амагара гондзіла знайсці нейкія адметныя дэталі вясёлага побыту. На адной з работ Анатоля Іванавіча хутар у слабенскім святле месца. Аб тым, што жыццё тут дэдавае цёпліна, сведчыць невялікі стажок сена. І гэта ўсё. Бо, напэўна, няма тут, як раней, гаспадаркі. І дзякуючы ў падспеватай хатцы, прысеўшай да зямлі, нібы кураводка на якой, састарэлыя людзі. Яны нават на перозе не з'явіліся. Мабыць, хворыя?

І нейкі сум да сэрца падступіў, што адыходзіць у нібыт гэты камусці родны куточак, дзе паміраюць продкі.

А яшчэ болей спіскаецца сэрца ад усведмлення таго, што такі хутар не адзіны па ўсім нашай Беларусі. Дзі што гаварыць пра яго. Ілія вёскі паступова адыходзіць у небывідае...

І вось сёння, на тых жа сценах РДК, зноўку ў жыццё, пашчасціла азнаёміцца з новымі работамі А.І.Талчкова. Хочацца сказаць, што аўтар захаваў вернасць свайму прызнанню пейзажыста. І, я думаю, у сваёй творчасці зрабіў пэўны крок уперад. На некалькі хвілін я спыніўся на "Май вёсачкі" А.І.Талчкова. Матывы ўсё тыя ж. Як дэталі — вуснае сцужынка, што бжыць да хат: сведчанне маласеленскага. Інакш сюды вяла б шырокае дарога. І не пуста, а мабыць, з сучасным ішмаркам на ёй. Намаж усяго гэтага. Адным словам, глядзіш на карціну з

пачуццём настальгіі ў сэрцы, жаданнем нешта выправіць у нашым складаным жыцці, вярнуцца на некалькі дзсяткаў гадоў назад.

А побач — "Бяззавыя гай". Неяк (гадоў дваццаць прайшло) ехаў "Жыгуленкам" з г.п. Радунь у напрамку на Зышпшас, што ў Літве. І ў адным месцы (паабалаваным быў беззавыя са светла-зялёнай, маладзенькай лістовай) не змог, каб не спыніцца. Прыгажосць гэтай мясціны мне проста зачаравала. Барозкі стройныя, як на падбор. І столькі многа было ў

гэтым краінадзятчым, дабрыні, каларыт фарб. Так і ў Талчкова. Быццам ён тады са мною прысутнічаў.

— Адкуль у Вас, Анатоля Іванавіч, такое тонкае адчуванне прыроды?

— Цікава, а дзеці Вашы пайшлі бацькоўскай дарогай?

— Я скончыў мастацка-графічны факультэт Віцебскага педагогічнага інстытута. Так што працую як прафесіянал. А Яўген і Дзмітрый, сыны мае (ужо дарослыя), такой адукацыі не маюць.

Затое разбой па дрэве займаюцца... каларыт фарб. Так і ў Талчкова. Быццам ён тады са мною прысутнічаў.

— Раскажыце, калі ласка, пра сістэму Вашай педагогічнай працы?

— Як выкладчык і выхавальнік я стаўлю перад сабою дзве асноўныя задачы. Першая: навуцкіх усіх дзяцей, якіх наведваюць заняткі, разумець мастацтва і, па магчымасці, развіваць свае здольнасці. А з тым, хто мае талант, я працую настольна і мета-накіравана. Каб не даць таленту заглохнуць, дапамагчы развіцця.

Скажу, што працаваў у такім накірунку вельмі складана. Бо кожны падлетак мае свой характар. Адзін з іх настольна ў дасягненні паставіленай мэты, другі не пасідае, неспастаючы ў справе, але ж мае здольнасці. Вось тут і патрабавецца, як кажучы, гнуць, ды толькі не зламаць.

Канстанцін СТАНКЕВІЧ, г.п.Воранава.

НА ЗДЫМКУ: А.І.Талчкова з мастацтвам з г.п.Воранава Д.Ляховіч.

Фота аўтара.

Паэтычны календар

У гэты дзень нарадзіўся 135 гадоў з дня нараджэння Дамітры Меражкоўскага, рускага пісьменніка, 80 гадоў з дня смерці Аляксандра Блока, рускага паэта, 45 гадоў з дня смерці Бертальда Брэхта, нямецкага паэта, драматурга і рэжысёра, 65 гадоў з дня расстрэлу фашысцкай Фрэдэрыка Гарсія Лоркі, іспанскага народнага паэта і драматурга, 145 гадоў з дня нараджэння Іванакі Аненскага, рускага паэта, 80 гадоў з дня нараджэння Сяргея Арлова, рускага савецкага паэта, 80 гадоў з дня смерці Мікалая Гумілёва, рускага паэта.

Пераклад Юзена МІКЛАШЭВІЧ.

Дамітрый МЕРАЖКОЎСКІ

(1866 — 1941)

Ясны вечар ціха пагарае.
Перад смерцю ўсміхаючы нямой.
На адно імгненне прымаўрае
Неба са стамленымі зямлямі.
У гэтым прасветленым закутку,
Што ў палоне роздмух свайго,
Лёгка смутак — толькі след ад смутку.
А каханне — толькі цень яго.
Хвілі безжыццёвага маўчання.
Як са склепа, адчуваеш ты
З вышніх халодна дыханне
Мертвай і безмежнай пустаты.

Аляксандр БЛОК

(1880 — 1921)

Май вар'яцкі з белымі начамі!
Вечны стук "Выходзі" па вечары.
Сін смугі вышывае па глыбамі,
Як пагубы, неадмыслыя шукі.
Смех жанок з шапёнамі вачамі,
З рукамі паблысканымі ў грудзях.
Ты не спі! Прабні мяне мачамі —
Ад жадаўняў бліскаўкі ў вачах.
Добра ў лесе мяне шырокімі кругамі,
Карагодны водзячы, прайсці.
Піць віно і, пачынаючы лугам,
З любоўю выноў сабе плісці.
Кветкі раздаваць жанчым лубам,
А найбольш — сабрарукам па жыцці,
Але больш прывычна з пажым лугам
У расе птораніцы іці.

Бертальд БРЭХТ

(1898 — 1956)

Пытанні

Напішы, у чым ты ходзіш? Ці не мерзнеш па начах?
Напішы, як засыпаеш? Мякка спаць табе ці не?
Напішы, як выглядаеш? Гэта ведаць трэба мне.
Напішы, яшчэ сумуеш па майх руках?
Напішы, як ты жыеш? Мучыць пачаць?
Напішы, ужо лютуюць? Ці не ўпала дукам ты?
Напішы, што зараз робіш? Як выходзіш з пустаты?
Напішы, ці не забыла? Не забыла, як жыць?
У мяне адны пытанні — вось і страшна
Слухаць мяне адзін адзін на іх.
Стомліся — не аддаць мне нопу.
Я галодная — я не здабуду ежы.
Нёбы гэта свет пакінуў я.
І на ім няма мяне нібыта.

Фрэдэрыка Гарсія ЛОРКА

(1898 — 1936)

Месяц і смерць

Зубам коці спалавой
біліскаў ветак стамленны.
О, парадзець скону!
Ні блыніці зялёнай,
агуццяты гнэды,
перасохлыя рэкі...
Смерць падмесяц — смутак,
што застаўся навекі.
Донья Смерць чыкітыга
мыва вербав зялёных
з чарадою шпозій —
спадарожніц сьвешчых.

І, як зная выдзмарка —
здань паданія сівота,
— нам ваксую фарбу
прапануе з ліпавой.
Ды аслеп гэтай ноччу
ветак — месяц папурі —
і купіў ён у Смерці
фарбу поплу з бурой.
І паставіў я ў сэрцы
жудзі жарг і не новы —
балатан без акідара,
балатан кірмашчы.

Іванакі АНЕНСКІ

(1856 — 1909)

Сярод Сусвету

Калі сусвет змяніў святлом запіе,
З адноў зоркай толькі я ў хаўрусе.
І не таму, каб я любіў Яе,
Хутчэй таму, што з ішчымі нуджэ.
Я цяжкі м'г сумнення настане,
Я Ей маюся, глядзячы на неба,
І не таму, што так люблю Яе,
Таму што ў Яе мяне святка не трэба.

Рака... Ёй рана прараваць,
Але яна ўжо топіць крыні.
Не час хаўрусянам раставаць,
Ды сонца п'е ітэ адважы.
Пачынаюцца дзевы... Мне
Ты сэрца шлохкам трывожы.
Яшчэ ты не кахаш, не,
Ды не кахаш, ужо не можаш.

Сяргей АРЛОЎ

(1921 — 1977)

Ён закапаны ў шар зямны,
Хоць проты быў салдат.
Ці меў ён званы, ардэны?
Я адкажу: наўрад!
Не ў маўзэі ён ляжыць?
Міне мільён вякоў,
І будзе Млечыш Шлях пыліць
Вакон яго з бакоў.

Мікалай ГУМІЛЕЎ

(1866 — 1921)

Сумненне

Вось я адзін у вечаровы час.
І думачу буду ў гэты пра час.
Бару я ў рукі кнігу: там — "Зна".
Душа п'яне зноў, як ад віна.
Кідаюся на локкі — буду спаць.
Ды не! Падупака пачынаю...
Я падкожжу пад месяцным святлом.
Дымачка луг пад месяцным святлом.
І ў гэты час мяне сказаў "так".
І гэта "так" мяне не забыў ніх.
Аднак сяджаш мяне дала адказ:
Я не знайду пакарэнісці ў час.
Што выша "так" — няўлоўны пегт сасны,
А падупака — трызненне вясны.

ПАНАДЗЕЛАК, 17 ВЕРАСНЯ БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

6.30, 7.10 Добрай раніцы,
Беларусь!
7.00, 12.00, 15.00, 18.00 Навіны.
9.10 Рэзананс.
10.00, 17.00 "Марская паліцыя".
10.45 Тэлебарометр.
12.15 Час маскоўцы. Рэпартажы з правінцы.
12.40 "Чароўная школка".
12.45 "Самыя вышывае".
13.05 "Дарэнае тэле".
13.15 "Дарэнае тэле".
13.20 "Жулі Леско". 2-я серыя.
18.20 Зона Ікс.
18.30 "Тайныя спружаныя паліцыя".
18.45 "Аўтапапарама".
18.50 Маст. фільм "Скала-лі".
20.40 Калыханка.
21.00 Панаіра. Інфармацыйныя капы.
22.00 "Чалавек мора".
22.50 Стадзіён.
23.15 Плана "Арт".
23.45 Навіны.

ГРТ

14.45 Прыгоднікі фільм "Восем замка Іф".
16.00 "Вялікія мышцы".
17.00, 22.30 Навіны.
17.20 "З лёгкай парай".
18.00 "Зямля каханых".
19.00 "Чалавек".
20.00 Час.
20.40 "Закон джунгляў".
21.35 "Сакрэтны матэрыял".
22.55 "На футболе".
23.35 "Плана Візбара".

РАСІЯ

16.00 "Весткі" + "Падрабязнасці".
16.30 "Экспертыза РТР".
17.00 "Вяртанне ў Эдэм".
18.00 "Знаёмы".
19.00 "Весткі".
19.35 "Маскоўскі час".
19.55 Меладрама "Легенды вясені".
22.00 "Весткі" + "Падрабязнасці".
22.30 "Маскоўскі час".
22.40 Мастацка-дакументальны фільм "Хуткі з Берліна".
23.35 Футбол. Чэмпіянат Расіі. "Тарпед" (Масква) — "Чарнаморца" (Наварыйск).
1.15 Прагноз надвор'я.

КУЛЬТУРА

7.05, 11.30, 17.30, 23.00 "Навіны культуры".
7.30 "Прыгоды Буратіна".
Мультифільм.
8.35 Фантастыка-камедыйны прыгты "Жадаю вам...".
9.00 "Позні ўсход".
"Дзівак". Дак. фільм.
9.45 "Сферы" Міжнародны агляды.
10.30 Кароткаметражны маст. фільм.
11.45 Гісторыка-рэвалюцыйная драма "Сестры".
13.30 "Разам з Фалалем".
13.45 "Усе свёры Карана".
14.05 "Жыццё дэва рабства".
14.15 "Архітэктурнае галерэ".
14.35 "Восенскія парты".
15.00 "Восенскія парты".
15.10 "Марскі лей Солці".
15.35 "Красна неападзіла".
Мультифільм.
16.15 "Позні ўсход".
"Дзівак". Дак. фільм.
17.00 "Знаёмы".
17.10 "Знаёмы".
17.50 "Век Рускага музея".
18.15 "Канцэрты".
18.35, 20.00 "Надзея малых аркестраў".
19.45 "Добрай ночы, малыш".
20.40 Кароткаметражны маст. фільм.
21.35 "Што рабіць?".
22.30 "Ад кінаваагарада да відэаарта".
"Пастыры, волі, павеліты цифр".

НТБ

5.00, 5.30, 6.00, 6.30, 7.00, 9.00, 11.00 Сёння.
5.15 Крымінал.
5.20 У запас.
5.35 Афіша.
5.45, 7.25 Нашы любімыя жывёлы.
5.50, 6.30 Вялікія грошы.
6.20 Крымінал.
6.35, 7.40 Карпаны вал.
6.40 Афіша.
7.15 У запас.
7.50 Частасарвадчэе прызнанне.
8.20 Служба выратавання.
8.25 Надоечы.
10.40 Лялкі.
11.25 Дзітэктыв "Зялёны фургоны". 1-я серыя.
13.00, 15.00, 18.00, 21.00, 23.00 Сёння.
13.25 Крымінал.
14.30 Афіша.
15.30 Ток-шоу "Проста Марына".
15.35 "Салон прыгажосці".
17.35 Крымінал.
18.35 Герой дня.
18.55 "Дальнабойчыкі".
20.00 "Сквалінаш".
21.55 "Хуткая дапамога".
23.30 Гардон.

СТБ

15.00 Інфармацыйная праграма "168 гадзіна Мінска".
15.50 Кулінарныя рэцэпты ад рэстарана "Лясны".
16.00 "Пітэр Пэн".
16.30 "Кароль Артур і рыцары без страху і папалоў".
17.00 "Чарыяна".
18.00 Навіны СТБ.
18.15 Міжнародныя спартыўныя навіны на СТБ.
18.30 "Выпадковы сведка".
19.00 Інфармацыйна-аналітычная праграма "Тэма дня".
19.15 "Вечарніца".
19.30 Баявік "Удзёл паса-роўне".
21.45 "Медыкі".

23.00 "Навіны СТБ — 24-га-дыня".
23.30 "Віртуальны свет".
23.45 Футбольны кур'ер.
0.15 Музычна-забавульная праграма "Навучна размова з Аляксеем Лунініным".

Аўторак, 18 ВЕРАСНЯ БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

Тэхнічная прафілактыка да 15.00.
15.00, 18.00 Навіны.
15.20 "Усе на арбіту".
15.30 "Маленькія Эйнштэйны".
15.55 "Піць пуду".
16.05 "3 х 5". Інфармацыйна-забавульная праграма для дзяцей.
16.45 "Фармацыйны кампаніі Телон Рыхтэр" — 100 гадоў.
17.00 "Дзел Аўсёй і Палашэка", "Збіжжыны Саўка".
17.00 Кароткаметражны фільм.
18.20 Зона Ікс.
18.30 "Масква" — Мінск.
18.55 Л. Опін у рамонтныя навіны камедыі "Польскія прыгоды".
20.40 Калыханка.
21.00 Панаіра.
22.00 Маст. фільм "Алеська, сэр".
23.45 Спорт-кур'ер.
23.55 Ток-шоу "Справа жыццёва".
0.25 Навіны.

ГРТ

8.00, 17.00, 22.30 Навіны.
8.15 "Зямля каханых".
10.10 "Смехаланаірама".
10.50 "Бібліяманія".
11.00 Навіны (з сурдуперакладам).
14.45 "Восем замка Іф".
16.00 "Вялікія мышцы".
17.20 "Дзітэктыв Гайду".
17.50 "Зямля каханых".
18.00 "Міні-серыял "Знае-не".
20.00 "Час".
20.40 Камедыя "Непапраўды луг".
21.10 "Майстар без Маргарыта".
22.30 Навіны.
22.55 "Прыгоднікі".
23.25 Прыгоднікі камедыя "Тараканцы вояж".

РАСІЯ

8.00, 10.00, 19.00 "Весткі".
8.15 "Мая сям'я".
9.15 "Дзітэктыв Гайду".
9.30 "Санта-Барбара".
16.00, 22.00 "Весткі" + "Падрабязнасці".
16.30 "Экспертыза РТР".
17.00 "Вяртанне ў Эдэм".
18.00 "Знаёмы".
19.35 "Маскоўскі час".
20.00 "Час".
20.40 Камедыя "Непапраўды луг".
21.10 "Майстар без Маргарыта".
22.30 Навіны.
22.55 "Прыгоднікі".
23.25 Прыгоднікі камедыя "Тараканцы вояж".

ГРТ

8.00, 17.00 Навіны.
8.15, 17.00 "Зямля каханых".
9.15, 18.50 "Знае-не". 1-я серыя.
10.15 "Дзітэктыв Гайду".
10.30 "Санта-Барбара".
16.00, 22.00 "Весткі" + "Падрабязнасці".
16.30 "Экспертыза РТР".
17.00 "Вяртанне ў Эдэм".
18.00 "Знаёмы".
19.35 "Маскоўскі час".
20.00 "Час".
20.40 Камедыя "Непапраўды луг".
21.10 "Майстар без Маргарыта".
22.30 Навіны.
22.55 "Прыгоднікі".
23.25 Прыгоднікі камедыя "Тараканцы вояж".

РАСІЯ

8.00, 10.00, 19.00 "Весткі".
8.15 "Мая сям'я".
9.15 "Дзітэктыв Гайду".
9.30 "Санта-Барбара".
16.00, 22.00 "Весткі" + "Падрабязнасці".
16.30 "Экспертыза РТР".
17.00 "Вяртанне ў Эдэм".
18.00 "Знаёмы".
19.35 "Маскоўскі час".
20.00 "Час".
20.40 Камедыя "Непапраўды луг".
21.10 "Майстар без Маргарыта".
22.30 Навіны.
22.55 "Прыгоднікі".
23.25 Прыгоднікі камедыя "Тараканцы вояж".

НТБ

5.00, 5.30, 6.00, 6.30, 7.00, 9.00, 11.00 Сёння.
5.15 Крымінал.
5.20 У запас.
5.35 Афіша.
5.45, 7.25 Нашы любімыя жывёлы.
5.50, 6.30 Вялікія грошы.
6.20 Крымінал.
6.35 Карпаны вал.
6.40 Афіша.
7.15 У запас.
7.50 Частасарвадчэе прызнанне.
8.20 Служба выратавання.
8.25 Надоечы.
10.40 Лялкі.
11.25 Дзітэктыв "Зялёны фургоны". 1-я серыя.
13.00, 15.00, 18.00, 21.00, 23.00 Сёння.
13.25 Крымінал.
14.30 Афіша.
15.30 Ток-шоу "Проста Марына".
15.35 "Салон прыгажосці".
17.35 Крымінал.
18.35 Герой дня.
18.55 "Дальнабойчыкі".
20.00 "Сквалінаш".
21.55 "Хуткая дапамога".
23.30 Гардон.

СТБ

15.00 Інфармацыйная праграма "168 гадзіна Мінска".
15.50 Кулінарныя рэцэпты ад рэстарана "Лясны".
16.00 "Пітэр Пэн".
16.30 "Кароль Артур і рыцары без страху і папалоў".
17.00 "Чарыяна".
18.00 Навіны СТБ.
18.15 Міжнародныя спартыўныя навіны на СТБ.
18.30 "Выпадковы сведка".
19.00 Інфармацыйна-аналітычная праграма "Тэма дня".
19.15 "Вечарніца".
19.30 Баявік "Удзёл паса-роўне".
21.45 "Медыкі".

7.00 "Тэхнічныя рыцары Цір На Ног".
7.15 У запас.
7.20 Нашы любімыя жывёлы.
7.35 Карпаны вал.
7.40 Свая гульня.
8.25 Вялікія блыкі.
8.50, 18.00, 21.00 Сёння.
15.30 "Салон прыгажосці".
16.40 "Хуткая дапамога".
17.40 Крымінал.
18.35 Герой дня.
18.55 "Дальнабойчыкі".
20.00 Скапашасці.
21.55 Футбол. Ліга чэмпіёнаў. "Рэал" (Мадрыд) — "Лясны" (Масква).
22.30 "Гардон".
0.35 Дзітэктыв Лігі Чэмпіёнаў.
1.20 Футбол. Ліга чэмпіёнаў. "Барусія" (Германія) — "Ліверпуль" (Англія).

6.00, 16.30 "Ікс-мен".
6.30, 16.00 "Кот па імені Ікс".
7.00 "Тэхнічныя рыцары Цір На Ног".
7.15 "У запас".
7.20 Нашы любімыя жывёлы.
7.35 Карпаны вал.
7.40 Свая гульня.
8.25 Вялікія блыкі.
8.50, 18.00, 21.00 Сёння.
15.30 "Салон прыгажосці".
16.40 "Хуткая дапамога".
17.40 Крымінал.
18.35 Герой дня.
18.55 "Дальнабойчыкі".
20.00 Скапашасці.
21.55 Футбол. Ліга чэмпіёнаў. "Рэал" (Мадрыд) — "Лясны" (Масква).
22.30 "Гардон".
0.35 Дзітэктыв Лігі Чэмпіёнаў.
1.20 Футбол. Ліга чэмпіёнаў. "Барусія" (Германія) — "Ліверпуль" (Англія).

СЭРАДА, 19 ВЕРАСНЯ БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

6.30, 7.10 Добрай раніцы,
Беларусь!
7.00, 12.00, 15.00, 18.00 Навіны.
9.15, 17.00 "Марская паліцыя".
10.00 Здрабэ. Тэлеасопіс.
10.25 Сад мары. Перадача для дзяцей.
11.00, 22.00 "Чалавек мора".
12.15 Дзень добры, Беларусь!
13.00 Маст. фільм "Віно з дыму-халупы". 1-я серыя.
14.10 "Скарбы сусветнай культуры".
15.15 "Прымянага апетыту, дзеці".
15.30 "Усе на арбіту".
15.40 "Маленькія Эйнштэйны".
16.05 "Піць пуду".
16.15 "3 х 5".
18.20 Зона Ікс.
18.30 "Тэма дня".
19.15 "Вечарніца".
19.30 Баявік "Чалавек мора".
19.45 "Скарбы сусветнай культуры".
20.00 "Час".
20.40 Камедыя "Непапраўды луг".
21.10 "Майстар без Маргарыта".
22.30 Навіны.
22.55 "Прыгоднікі".
23.25 Прыгоднікі камедыя "Тараканцы вояж".

6.30, 7.10 Добрай раніцы,
Беларусь!
7.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.25 Навіны.
9.15, 17.00 "Марская паліцыя".
10.00 Здрабэ. Тэлеасопіс.
10.25 Сад мары. Перадача для дзяцей.
11.00, 22.00 "Чалавек мора".
12.15 Дзень добры, Беларусь!
13.00 Маст. фільм "Віно з дыму-халупы". 1-я серыя.
14.10 "Скарбы сусветнай культуры".
15.15 "Прымянага апетыту, дзеці".
15.30 "Усе на арбіту".
15.40 "Маленькія Эйнштэйны".
16.05 "Піць пуду".
16.15 "3 х 5".
18.20 Зона Ікс.
18.30 "Тэма дня".
19.15 "Вечарніца".
19.30 Баявік "Чалавек мора".
19.45 "Скарбы сусветнай культуры".
20.00 "Час".
20.40 Камедыя "Непапраўды луг".
21.10 "Майстар без Маргарыта".
22.30 Навіны.
22.55 "Прыгоднікі".
23.25 Прыгоднікі камедыя "Тараканцы вояж".

8.00, 17.00 Навіны.
8.15, 17.00 "Зямля каханых".
9.15, 18.50 "Знае-не". 1-я серыя.
10.15 "Дзітэктыв Гайду".
10.30 "Санта-Барбара".
16.00, 22.00 "Весткі" + "Падрабязнасці".
16.30 "Экспертыза РТР".
17.00 "Вяртанне ў Эдэм".
18.00 "Знаёмы".
19.35 "Маскоўскі час".
20.00 "Час".
20.40 Камедыя "Непапраўды луг".
21.10 "Майстар без Маргарыта".
22.30 Навіны.
22.55 "Прыгоднікі".
23.25 Прыгоднікі камедыя "Тараканцы вояж".

ГРТ

8.00, 11.00 (з сурдуперакладам), 17.00, 22.30 Навіны.
8.15, 17.00 "Зямля каханых".
9.15 "Знае-не". 2-я серыя.
10.15 "Дзітэктыв Гайду".
10.30 "Санта-Барбара".
16.00, 22.00 "Весткі" + "Падрабязнасці".
16.30 "Экспертыза РТР".
17.00 "Вяртанне ў Эдэм".
18.00 "Знаёмы".
19.35 "Маскоўскі час".
20.00 "Час".
20.40 Камедыя "Непапраўды луг".
21.10 "Майстар без Маргарыта".
22.30 Навіны.
22.55 "Прыгоднікі".
23.25 Прыгоднікі камедыя "Тараканцы вояж".

РАСІЯ

8.00, 10.00, 19.00 "Весткі".
8.15 "Мая сям'я".
9.15 "Дзітэктыв Гайду".
9.30 "Санта-Барбара".
16.00, 22.00 "Весткі" + "Падрабязнасці".
16.30 "Экспертыза РТР".
17.00 "Вяртанне ў Эдэм".
18.00 "Знаёмы".
19.35 "Маскоўскі час".
20.00 "Час".
20.40 Камедыя "Непапраўды луг".
21.10 "Майстар без Маргарыта".
22.30 Навіны.
22.55 "Прыгоднікі".
23.25 Прыгоднікі камедыя "Тараканцы вояж".

НТБ

5.00, 5.30, 6.00, 6.30, 7.00, 9.00, 11.00 Сёння.
5.15 Крымінал.
5.20 У запас.
5.35 Афіша.
5.45, 7.25 Нашы любімыя жывёлы.
5.50, 6.30 Вялікія грошы.
6.20 Крымінал.
6.35 Карпаны вал.
6.40 Афіша.
7.15 У запас.
7.50 Частасарвадчэе прызнанне.
8.20 Служба выратавання.
8.25 Надоечы.
10.40 Лялкі.
11.25 Дзітэктыв "Зялёны фургоны". 1-я серыя.
13.00, 15.00, 18.00, 21.00, 23.00 Сёння.
13.25 Крымінал.
14.30 Афіша.
15.30 Ток-шоу "Проста Марына".
15.35 "Салон прыгажосці".
17.35 Крымінал.
18.35 Герой дня.
18.55 "Дальнабойчыкі".
20.00 "Сквалінаш".
21.55 "Хуткая дапамога".
23.30 Гардон.

СТБ

15.00 Інфармацыйная праграма "168 гадзіна Мінска".
15.50 Кулінарныя рэцэпты ад рэстарана "Лясны".
16.00 "Пітэр Пэн".
16.30 "Кароль Артур і рыцары без страху і папалоў".
17.00 "Чарыяна".
18.00 Навіны СТБ.
18.15 Міжнародныя спартыўныя навіны на СТБ.
18.30 "Выпадковы сведка".
19.00 Інфармацыйна-аналітычная праграма "Тэма дня".
19.15 "Вечарніца".
19.30 Баявік "Удзёл паса-роўне".
21.45 "Медыкі